

Besættelse og udfrielse ud fra en bibelteologisk synsvinkel

Temadag om besættelse på DBI september 2007

ved **Torben Kjær**

1. Indledning

I evangelierne hører vi om et sammenstød mellem Satans rige og Guds rige. Vi hører, hvordan Guds rige bryder frem, dvs. hvordan Guds frelsende herredømme bryder ind i Satans rige, bekæmper det og driver det bort (Matt 12,28 og Kol 1,13).

Mennesket befinder sig midt i dette sammenstød. Enten befinder han sig under Satans herredømme, eller han eller hun er genstand for Guds befrielsesaktion, som bringer mennesket ind under Guds herredømme. Forholdet mellem menneske og Gud er derfor ikke endimensionalt. Det handler ikke kun om et menneskes oprør og ulydighed mod Gud eller om menneskets omvendelse, dvs. tilbagevenden til Gud i bekendelse og tillid. Det ulydige menneske står under Satans herredømme. I sin kamp for at vinde mennesket kæmper Gud derfor ikke kun med et menneske men også mod Satan. Forholdet mellem menneske og Gud er flerdimensionalt.

2. Satans generelle herredømme

I beskrivelsen af Satans herredømme over det oprørske og ulydige menneske, har man opereret med en distinktion mellem Satans generelle og specielle herredømme. Dette er en gammel og klassisk distinktion. Med Satans generelle herredømme tænker man på Satans magt over alle, der lever i ulydighed mod Gud. Dette herredømme er et indirekte herredømme, idet Satan hersker ved at friste og tilskynde til ulydighed, så at mennesket gør, hvad Satan vil. Det er et indirekte herredømme, idet Satan hersker gennem menneskets vilje, som Satan influerer. Satan hersker gennem menneskets vilje. I kraft af Satans indflydelse på menneske vil mennesket, hvad Satan vil.

Et skriftbelæg for Satans generelle herredømme finder man i Ef 2,1-3 (se også Matt 4,8-9; Joh 12,31; 2 Kor 4,4 og Kol 1,13). Jeg har oversat teksten, så den følger den græske lidt mere præcist. Ef 2,1-3:

*Og da I var døde i jeres overtrædelser og synder,
i hvilke I før vandrede pga. denne verdens tidsalder,
pga. herskeren over luftens magt,
den ånd som nu virker i ulydighedens børn;
blandt dem vandrede også vi før i vort køds lyster,
idet vi gjorde kødets og sindets vilje,*

og vi var af natur vredens børn som de øvrige;

Paulus beskriver det ulydige menneske, der er kendetegnet ved overtrædelse af Guds vilje. Det ulydige menneske står under en bestemmende indflydelse fra 1) tidsånden, 2) Satan og 3) kødet.

1) Det ulydige menneske vandrede før i deres overtrædelser pga. denne verdens tidsalder. "Denne verden" (*kosmos*) er den gudsfjendtlige menneskehed, og "tidsalder" (*aiån*) er indholdsbestemt af denne menneskehed, dvs. det er en tidsalder med et gudsfjendtligt social og etisk værdisæt. Det er samfundets dominerende værdier, holdninger og tendenser. I gamle dage kaldte vi det for "tidsånden". Det ulydige menneske er styret af denne tidsånd. Det begår overtrædelse pga. tidsåndens indflydelse og magt.

2) Det ulydige menneske vandrede før i deres overtrædelser pga. Satan. "Herskeren over luftens magt" er Satan. Med magt er der tænkt på en dæmonisk magt. Denne magt forklares med "den ånd, der nu virker i ulydighedens børn". Satan hersker gennem en dæmonisk åndsmagt, der udgår fra ham. Det ulydige menneske er styret af Satan. Det begærer overtrædelse pga. Satans indflydelse og magt.

3) Det ulydige menneske vandrede i deres overtrædelse pga. kødet. I vers 3 skriver Paulus om "vi", som også vandrede i deres overtrædelse pga. tidsånden og satan. Denne gang bruger Paulus imidlertid udtrykket "vandrede i vort køds lyster". Kødet (*sarks*) er menneskets egen gudsfjendtlige vilje og holdning. Det ulydige menneske er styret af sit kød. Det begår overtrædelse pga. kødets magt og indflydelse.

Det ulydige menneske står under indflydelse af tre magter: tidsånden, Satan og kødet. De tre magter vil det samme. Vi kan se, at synden er forudsætning og basis for Satans herredømme. Han har magt i det ulydige menneske pga. dets ulydighed. Vi kan se, at der er et sammenfald mellem Satans vilje og kødets vilje. Det ulydige menneske vil, hvad Satan vil. Han hersker gennem menneskets vilje. Dette sidste er også tydeligt i et andet centralt sted nemlig Joh 8,44:

*I har Djævelen til fader,
og I er villige til at gøre,
hvad jeres fader lyster.*

Der bruges på græsk en vending: I er af jeres far Djævelen (en form af *einai + ek.*). Denne vending beskriver en oprindelse, der bestemmer ens karakter. Etisk-religiøst har disse jøder deres oprindelse i Djævelen. Han er deres far åndeligt set. De slægter ham på, idet Djævelen meddeler dem sine lyster. Jesus nævner to lyster: mord og løgn. De jøder, Jesus diskuterer med, har de samme to lyster som Djævelen. De er præget af Satan, idet Satan influerer deres vilje. Satan undertrykker ikke disse

jøder. Han behersker dem ikke imod deres vilje. Disse jøder vil, hvad Djævelen vil. Der sker altså en personlig tilegnelse af disse lyster, så at de bliver menneskets egen lyst og vilje.

Dette er Satans generelle herredømme. Det er et herredømme over ulydige. Det har sin forudsætning i menneskets ulydighed. Det er et indirekte herredømme, der udøves gennem menneskets vilje.

3. Satans specielle herredømme

Med Satans specielle herredømme tænker man på Satans magt over de besatte. Med "besatte" tænker jeg på mennesker, der er besat af en eller flere dæmoner. Dette herredømme er et specielt herredømme, fordi det er begrænset til de besatte. Dette herredømme er et direkte herredømme, idet Satan behersker mennesket imod dets vilje. Her sker der en underkuelse af menneskets vilje. Dette herredømme effektueres gennem dæmonerne. Satan hersker gennem sine dæmoner.

Dæmonerne er faldne engle, som blev draget med i Satans oprør og fald (2 Pet 2,4 og Jud 6). De er nogle usynlige og ulegemlige åndsvæsener, som er onde og destruktive. Dæmonerne er underordnet Satan. Han beskrives som deres fyrste (Mark 3,22). De handler på vegne af deres herre. I NT bruges i flæng "dæmoner", "urene ånder" eller blot "ånd" om dæmonerne (se).

Ved en dæmonbesættelse bliver et menneske besat af en eller flere dæmoner. En dæmon trænger ind i mennesket og tager ophold i det. Dæmonen tager magten over mennesket. Når det gælder en dæmonbesættelse skelner man mellem selve besættelsen og dæmonens magtudøvelse.

Selve besættelsen er, at en eller flere dæmoner tager ophold i et menneske.

Dæmonens magtudøvelse er, når dæmonen udøver sin magt i og over mennesket. I denne magtudøvelse aktualiserer dæmonen sin magt, sætter den igennem. Under denne magtudøvelse behersker og undertrykker dæmonen mennesket. Under denne magtudøvelse er den besatte forsvarsløs. Han er prisgivet og et viljesløst redskab for dæmonen. Denne magtudøvelse kan være mere momentan og lejlighedsvis (Mark 1,23 og 9,21-22) eller permanent (Mark 5,2-5). Satans specielle herredømme er altså et direkte herredømme, idet dæmonen eller dæmonerne tager magten over et menneske behersker det direkte og undertrykker dets vilje. Satans specielle herredømme er identisk med dæmonbesættelser.

Et skriftbelæg for Satans specielle herredømme gennem dæmonbesættelser er Mark 3,27 (se også Matt 12,28 og Luk 10,18):

Der er heller ingen,

som kan trænge ind i den stærkes hus for at røve hans ejendele

uden først at have bundet den stærke.

Først så kan han plyndre hans hus.

”Den stærke” er en metafor for Satan. ”Den stærkes hus” er det territorium, Satan behersker. Her kan Satan opbevare sine ejendele, og det er de besatte. ”Den stærkes hus” er Satans rige, og det er 1) beskrevet som et afgrænset område, 2) som beherskes af Satans magt, og 3) rummer besatte personer. Billedet formulerer, at de besatte er behersket af Satan. Billedet brug af denne binding af den stærke fokuserer på Satans magt. Denne skal først brydes, før de besatte kan befries. De forskellige beretninger om dæmonuddrivelse illustrerer krystalklart, at de besatte er underkuet og mishandles af dæmoniske magter.

Bibelen fortæller ikke meget om årsagen til, at mennesker bliver besat. Dog peger den på okkult praksis og afgudsdyrkelse som årsag (1 Kor 10,19-21). Det okkulte og afgudsdyrkelsen er på en speciel måde dæmonernes rum, og når mennesker involverer sig i det okkulte og i dyrkelse af afguder, træder de ind i dæmonernes rum, kommer ind under deres indflydelse og bliver sårbare overfor en besættelse.

Definitionen på en dæmonbesættelse er altså: En eller flere dæmoner tager ophold i en et menneske og behersker dette menneske imod dets vilje momentant eller permanent.

4. Beretninger i NT om dæmonuddrivelse

Vi har fem store beretninger om dæmonuddrivelse (Mark 1,21-28; 5,1-20; 7, 24-30; 9,14-29 og ApG 16,16-18). Derudover har vi nogle mindre og en del omtale af uddrivelse i resumeform. De store beretninger er specielt interessante, fordi de er de mest detaljerede og derfor også giver de fleste informationer. Når det gælder de fem store skal vi imidlertid fjerne to af dem, som ikke rigtig giver informationer om besættelsen. Det er beretningen om den kana'anæiske kvinde (Mark 7,24-30 + paral.) og beretningen om pigen med en spådomsånd (ApG 16,16-18). Når vi læser de ntl. beretninger, kan vi afdække besættelsens kendetegn. Jeg deler dem op i grupper: fysiske og åndelige kendetegn.

4.1. Fysiske kendetegn

Der er en række fysiske kendetegn:

- Alvorlige handicaps (invaliditet). Vi hører, at dæmoner kan gøre den besatte blind, stum eller døv (Matt 12,22 og Mark 9,25). I Matt 12,22 hører vi om en besat, der er blind og stum, og som pga. uddrivelsen af dæmonen kan tale og se. I Mark 9,25 omtales den urene ånd som ”du stumme og døve ånd” og det betyder, at den urene ånd har gjort den besatte stum og døv. Denne blindhed, stumhed og døvhed skyldes ikke sygdom, men er påført mennesket af dæmonerne. I det øjeblik dæmonen uddrives ophører blindhed, stumhed og døvhed.

- Fysisk uddrivelse. Mark 5,2-5 fortæller om en besat, der er drevet ud i gravhuler og bjerge. Den besattes bolig er i gravene og hans ophold i bjergene afslører, at den urene ånd har drevet ham ud i fysisk isolation. Han bor blandt de døde.
- Overnaturlig fysisk styrke. Mark 5,3-5 fortæller at dæmonen har udøvet en ukontrollabel kraft i den besatte, så han har revet lænker af og sprængt fodjern.
- Råb og skrig. Mark 5,5 fortæller, at den urene ånd driver uarticulerede skrig frem i den besatte.
- Panik. Mark 5,5 fortæller, at den urene ånd jager den besatte af sted og tvinger ham til at løbe rundt mellem grave og på bjerge nat og dag.
- Selvdestruktiv adfærd. Mark 5,5 fortæller at den urene ånd driver den besatte til at mishandle sig selv ved at slå sig selv med sten.

I beretningen om drengen med den urene ånd (Mark 9,14-29) får vi flere fysiske kendetegn:

- Vold. Mark 9,18 fortæller, at ånden overvælder ham (langt bedre overs. er ”overfalder”). Det manifesterer sig ved, at drengen bliver kastet til jorden.
- Fråde om munden. Mark 9,18 fortæller hvad der sker med drengen når den urene ånd overfalder ham indefra.
- Tænderskæren. Mark 9,18.
- Kramper. Mark 9,18.

4.2. Åndelige kendetegn

Der er også en række åndelige kendetegn. Her tænker jeg på dæmonernes reaktioner over for Jesus. De åndelige kendetegn er:

- Afsløring (skrig, vold). Mark 1,23: ”Netop da var der i deres synagoge en mand med en uren ånd, og han skreg”. Læst i sammenhængen skal det forstås på denne måde. I mødet med Jesus, dvs. når den urene ånd kommer ind under Jesu magtsfære, så tvinges den frem i lyset. Den tvinges til afsløring. Det sker i dette skrig. Mark 3,11: ”Og når de urene ånder så ham, faldt de ned for fødderne af ham og råbte”. Når de urene ånder kommer ind under Jesu magtsfære, tvinges de ned. Der sker en fremtvungen underkastelse. Og der sker en fremtvungen afsløring. Det sker i råbet: Du er Guds Søn! Mark 5,6: ”Da han på lang afstand fik øje på Jesus, kom han løbende og kastede sig ned for ham og råbte med høj røst”. Når de urene ånder kommer ind under Jesu magtsfære kastes de ned og tvinges til afsløring. Det sker i råbet. Mark 9,20: ”Så bragte de ham til

Jesus. Men da ånden så ham, rev og sled den straks i drengen". Den urene ånd tvinges frem til afsløring. Det sker i dens mishandling af drengen.

- Underkastelse. De tekster jeg lige har nævnt under det foregående punkt fortæller alle, at der sker en underkastelse. Dæmonen eller dæmonerne kastes ned for Jesu fødder. De undertvinges.

- Bekendelse. Det er karakteristisk ved en række dæmonuddrivelsesberetninger, at dæmonens underkastelse manifesterer sig i en fremtvungen bekendelse. "Jeg ved, hvem du er: Guds hellige!" (Mark 1,24). Han tillod ikke dæmonerne at sige noget, for de vidste, hvem han var" (Mark 1,34). "Og når de urene ånder så ham, faldt de ned for fødderne af ham og råbte: "Du er Guds Søn!" (Mark 3,11). Dæmonen råbte: "Hvad har jeg med dig at gøre. Jesus, du Gud den Højstes Søn!" (Mark 5,7). Mønsteret er tydeligt. Når de urene ånder kommer ind under Jesu magtsfære, tvinger denne magt bekendelsen uimodståeligt frem. Det er en fremtvungen bekendelse. Dæmonerne er åndsvæsener, og de kender som åndsvæsener intuitivt, hvem Jesus er.

- Frygt. I mødet med Jesus bekender dæmonerne deres frygt. "Er du kommet for at ødelægge os?" (Mark 1,24). "Jeg besværges dig for Guds skyld: "Pin mig ikke!" (Mark 5,7)

- Fjendtlighed. Beretninger beskriver en konfrontation. Et sammenstød mellem magter. Satans rige og Guds rige. Et sammenstød der betyder underkuelse af dæmonerne. Vi ser det i underkastelsen. Vi ser det i dæmonernes frygt for denne konfrontation. Vi ser det i de magtkategorier, som Jesus anvender til at beskrive dæmonuddrivelser. Den stærkere binder den stærke Satan og plyndrer da den stærkes hus. Der er et kampmotiv. Der er tale om plyndring.

- Defensiv taktik. Dæmonernes frygt og fjendtlighed kommer også til udtryk i deres angstfyldte protest. "Hvad har vi med dig at gøre, Jesus fra Nazaret!" (Mark 1,24). "Hvad har jeg med dig at gøre, Jesus, du Gud den Højstes Søn!" (Mark 5,7). Dæmonerne bruger en formel, der bygger på den forudsætning, at de to parter (dæmoner og Jesus) befinder sig i hver deres magtområde. De to områder har intet med hinanden at gøre! Grænsen mellem dem opfattes som urørlig. Med formlen protesterer dæmonerne imod, at Jesu nu vil overskride grænsen til deres område. Dæmonerne forestiller sig, at de har deres magtområde, hvor de hersker uindskrænket, og Jesus har sit magtområde, hvor han hersker. Derfor protesterer de imod denne indblanding i deres interne affærer. Det er en indigneret protest med et overgreb fra Jesu side, hvis vi ser det fra dæmonernes side. Protesten er udtryk for en defensiv taktik. Dæmonerne ønsker ikke den konfrontation, men tvinges ind i den.

- Dårlig teologi. Jeg kunne ikke lade være med at skrive dette, men dæmonerne

har faktisk en meget dårlig teologisk forståelse. De tænker nemlig ensidig fremtidigt. Sagt lidt mere fint så tænker de udelukkende futurisk-eskatologisk. De forestiller sig, at deres tid og deres magt først er til ende ved genkomsten. Derfor kan de finde på at sige: ”Er du kommet her for at pine os før tiden” (Matt 8,29). De har simpelthen ikke lært ”allerede” og ”endnu ikke”. Morale: Dem der ikke har lært at skelne mellem ”allerede” og ”endnu ikke” har en lige så dårlig teologi som dæmonerne.

4.3. Perspektivering: Besættelse og sygdom

Jeg har defineret, hvad en dæmonbesættelse er og beskrevet besættelsens fysiske og åndelige kendetegn. Jeg vil nu perspektivere dæmonbesættelse ved at sætte dem i forhold til sygdom og helbredelser. Der er en række markante forskelle mellem sygdom og helbredelse på den ene side og besættelse og uddrivelse på den anden side.

1. Der er et generelt og principielt skel mellem disse to kategorier. Mønsteret i NT er tydeligt. Når der er tale om sygdom, så helbreder Jesus. Når der er tale om besættelse, så uddriver Jesus dæmonen. Når jeg siger dette, så fylder det måske næsten ingenting i vores bevidsthed, men det skal fylde næsten hele vores bevidsthed. For dette er det gentagne mønster. Der skelnes mellem sygdom, der har naturlige dvs. ikke-dæmoniske årsager, og dem helbreder Jesus, og besættelser, hvor menneskets plager har overnaturlig dvs. dæmonisk årsag, og dem helbreder Jesu ved at uddrive dæmonen. Skellet er generelt. Vi hører om enkelte tilfælde, hvor Satan påfører mennesker sygdomme (Luk 13,16). Enkelte tilfælde.

2. De syge og de besatte er beskrevet som ofre. De er lidende, ulykkelige og ødelagte mennesker. Enkelte gange kan Jesus tale om synd i forbindelse med sygdom (Mark 2,5 og Joh 5,14), men vi har ingen eksempler på, at der tales om synd i forbindelse med besættelse. Jeg siger ikke dermed, at de besatte er uskyldige ofre, men de beskrives som ofre.

3. Det generelle er, at der ikke anlægges et moralsk perspektiv på de syge og de besatte. Enkelte gange møder vi det i forbindelse med de syge (jf. punkt 2). Men så vidt jeg kan se anlægges der aldrig et moralsk perspektiv på de besatte. De møder ingen fordømmelse. Dermed er ikke sagt, at de er uskyldige.

4. Når det gælder troen, er der en markant forskel på beretninger om de syge og om de besatte. I forbindelse med de syge forudsættes troen, eller der spørges efter troen. I forbindelse med de besatte forudsættes troen aldrig, og der spørges aldrig efter troen. Hvis andre har bragt den besatte til Jesus, så forudsættes eller spørges der efter troen (den kana'anæiske kvinde og faderen til drengen med den urene ånd).

5. Når det gælder de syge, forholder Jesus sig til de syge. Han etablerer en relation til dem. Når det gælder de besatte, forholder Jesus sig aldrig til de besatte men altid til dæmonerne. Dem etablerer han en relation til.

4.4. Perspektivering: Besættelse og psykisk sygdom

Jeg perspektiverer fortsat og sætter nu besættelse og psykisk sygdom i relation til hinanden. Her er to (tre!) tekster relevante. Det er Mark 1,21-28 Mark 5,1-20 og Mark 9,14-29.

1. I Mark 1,23-26 står der: - - . Hvis man tilsidesætter tekstens oplysninger og betragter manden som psykisk syg, da vil man typisk karakterisere manden som skizofren eller lidende af hysteri eller epilepsi. Man kan fremstille det på den måde, at manden sidder roligt i synagogen, men så bryder normaliteten sammen. Facaden krakelerer og pludselig taler han med en fremmed og forvrænget stemme. Pludselig bryder en fremmed personlighed frem i manden og pludselig lyder dette skrig, der reflekterer denne fremmede person. Men af teksten fremgår det, at skriget er den urene ånds skrig. Den fremmede og forvrængede stemme er dæmonens stemme, når den taler gennem manden. Den fremmede personlighed, der trænger sig frem, er den urene ånd, der afslører sig. Indholdet i den urene ånds skrig transcenderer også det menneskelige eller det psykiske, for skriget reflekterer en åndskamp mellem dæmoner og Jesus. Skrigets indhold har en principiel karakter. Den urene ånd bruger vi-form og taler som repræsentant for de urene ånder. Vi er på et metafysisk plan, hvor den urene ånd afslører sit intuitive kendskab til Jesu identitet og til sin eskatologiske skæbne. Der er altså ikke tale om hysteri eller skizofreni, men om at en uren ånd undertrykker og fortrænger dette menneskes person.

2. I Mark 5,2-7 står der: - - . Hvis man tilsidesætter tekstens oplysninger og betragter manden som psykisk syg, da vil man typisk karakterisere manden som psykotisk maniodepressiv eller skizofren. Man kan fremstille det på den måde, at det er et udslag af psykisk sygdom, at han opholder sig i grave og på bjerge, løber skrigende og nøgen rundt, kan bryde jernlænker og mishandler sig selv. Ifølge teksten er diagnosen, at han er besat. Det er den urene ånd, der driver manden ud i grav og på bjerge og får ham til at løbe råbende og skrigende rundt, og det er den urene ånd der får ham til at mishandle sig selv. Og når det gælder råbet i vers 7, så er det den urene ånds fremmede og forvrængede stemme, der taler gennem manden. Det er den urene ånd, der undertrykker og fortrænger mandens personlighed. Stadig manifesterer den urene ånd sin destruktive magt over den besatte. "Han var besat af en uren ånd" (vers 2) er tolkningsnøglen til den følgende beskrivelse. Dette bekræftes af beretningens afslutning. Når Jesus har uddrevet den dvs. de urene ånder, så er manden befriet fra alt dette. Efter uddrivelsen sidder han påklædt og er ved sin

fulde fornuft (vers 15). Den urene ånd var årsagen til alle hans lidelser. I det øjeblik årsagen er fjernet, er alle hans lidelser forsvundet. I det øjeblik er han vendt tilbage til normalitet fysisk og psykisk.

3. I Mark 9,17-18 og 20-22 står der: - - . Hvis man tilsidesætter tekstens oplysninger og betragter drengen som psykisk syg, da vil man typisk karakterisere drengen som epileptiker. Vi hører da om et epileptisk anfald, der kaster drengen til jorden, hvor han ligger med fråde om munden og gennemrystes af kramper. Ifølge teksten er diagnosen ikke epilepsi men besættelse, for ifølge teksten er den urene ånd årsag til alt dette. Det er den urene ånd, der overfalder ham, så han kastes til jorden. Det er den urene ånd, der river og slider i drengen, så han ligger med fråde om munden og gennemrystes af kramper. Det er den urene ånd, der bevidst kaster drengen i ild og vand for at slå ham ihjel og ikke tilfældige anfald af epilepsi. Alt dette er beskrevet som den urene ånds voldudøvelse i drengen. De er besættelsens symptomer. De svarer til symptomer på epilepsi, men der er ikke tale om epilepsi. Den urene ånd er årsag til disse symptomer. De er besættelsens symptomer. Ved epilepsi er der tale om naturlige årsager. Ved besættelse er der tale om overnaturlige årsager (dæmoner). Symptomerne er de samme men årsagerne forskellige. ”Jeg har bragt min søn til dig; han er besat af en ånd” (Mark 9,17) er sammen med vers 20+22 tolkningsnøglen til det følgende. Dette bekræftes af beretningens afslutning. Når Jesus har uddrevet den urene ånd, så er drengen befriet fra alt dette (se vers 26-27). Den urene ånd var årsagen til alle hans lidelser. I det øjeblik årsagen er fjernet, er alle hans lidelser forsvundet. I det øjeblik er han vendt tilbage til normalitet fysisk og psykisk.

I NT kan man godt skelne mellem besættelse og epilepsi. Datidens term for epilepsi er ”månesyg” og i Matt 4,24:

*Og rygtet om ham nåede ud i hele Syrien,
og de kom til ham med alle,
der led af forskellige sygdomme og var plaget af lidelser,
og med besatte, månesyge og lamme, og han helbredte dem.*

Her skelnes der mellem besatte og månesyge. Det er to forskellige kategorier. Man kunne godt skelne mellem besættelse og epilepsi.

Diagnosen er hver gang besættelse og ikke psykisk sygdom. Der er med en vending fra Luk 6,18 tale om mennesker, der plages af urene ånder.

4.5. Perspektivering: Besættelse og ondskab

Jeg har været inde på Satans generelle herredømme over ulydige mennesker. Her udøver Satan sin magt ved at inspirere, tilskynde og friste mennesket til synd. Den synd rammer mennesket selv og ødelægger noget i menneskets eget liv. Men ikke kun dette. Synden rammer også medmennesket og ødelægger noget i dets liv. Synden slår ud i løgn, had, vold i alle dens aspekter, i undertrykkelse etc. Satan står bag det onde, der rammer medmennesket. Jeg har været inde på Satans specielle herredømme – besættelserne – og her udøver Satan et direkte herredømme. Men her er dæmonernes ondskab, vold og destruktivitet rettet mod den besatte og kun den besatte. Så vidt jeg kan se, har vi ingen eksempler fra NT på, at den ondskab, som dæmonen påfører den besatte, rammer andre. Den mellemmenneskelige relation mangler. Dæmonerne inspirerer ikke eller udøver ikke en ondskab, som rammer andre og ødelægger livet for andre. Ved besættelsen rammes den besatte, og dæmonerne begynder at ødelægge den besattes liv. Dette er en markant forskel.

5. Afslutning

Vi har hørt om et sammenstød mellem Satans rige og Guds rige. Vi har hørt, at mennesket befinder sig midt i denne konflikt. Vi har hørt om Satans generelle og specielle herredømme. Vi har hørt om, hvordan Satan undertrykker og ødelægger menneskers liv gennem en dæmonbesættelse. Vi har været inde på besættelsens kendetegn og set på nogle markante forskelle mellem sygdom og besættelse og psykisk sygdom og besættelse. I NT er dæmonbesættelserne og Jesu uddrivelse sat ind i større frelseshistorisk ramme. Udfrielsen ses i sammenhæng med Jesu binding af satan dvs. Jesu sejr over satan (Mark 3,27). Udfrielsen ses som en manifestation af Satans nederlag. Da de halvfjerds disciple fortæller Jesus om deres uddrivelse siger Jesus: ”Jeg så Satan falde ned fra himlen som et lyn” (Luk 10,18). Teologisk er uddrivelse sat sammen med Jesu soning af synden. I det øjeblik Jesus soner dvs. udsletter synden, fjerner han grundlaget for Satans magt (Kol 2,14-15). I døden besejres Satan. I døden finder bindingen af Satan sted. Derfor kan Jesus udbrede sin rige også til de besatte. Beretningerne om dæmonuddrivelse er derfor løftet op på et højere metafysisk plan. De ses og beskrives som en konflikt mellem Satan repræsenteret af dæmoner og Gud repræsenteret af Jesus. Og i den konflikt er der kun en sejrherre.